

Kommunal og moderniseringsdepartementet

Oslo, 17. november 2020

Energi Norges innspill til handlingsplanen om bærekraftsarbeidet i Norge

Energi Norge ønsker å komme med innspill til regjeringens arbeid med bærekraftsmålene. Vi viser til vårt bidrag på innspillsmøte 16. september og viser her hvordan fornybarnæringen allerede bidrar samtidig som vi kommer med anbefaling om hvordan regjeringen kan legge til rette for at fornybarnæringen kan bidra sterkere for å nå Norges bærekraftsmål.

Samarbeid for å nå bærekraftsmålene er et viktig fundament. Energi Norge anbefaler at

- handlingsplanen inneholde veiledning som kan motivere og forenkle innsatsen til næringer og selskaper

Handlingsplanen skal ta Norge i en mer bærekraftig retning. Fornybarnæringens viktigste bidrag er fornybar kraft, som er nødvendig for å stoppe klimaendringene. For at Norge skal bli verdens første fornybare og fullelektriske samfunn mener Energi Norge at Regjeringen tydeligere må legge til rette for at

- **den fornybare elektrisiteten tas i bruk**
- **produksjonen av elektrisitet kan øke**
- **energi og effekt er tilgjengelig der det er behov**

For å lykkes med dette anbefaler Energi Norge at Regjeringen

- øker innovasjonstakten ved å styrke bruken av etablerte institusjoner, slik som Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Enova.
- legger til rette for samarbeid for tvers av bransjer og bruker rammevilkår og incentiver for å utvikle og teste innovative og bærekraftige løsninger

www.energinorge.no

Postboks
7184 Majorstuen, 0307 Oslo

Besøksadresse
Middelthuns gate 27, 0307 Oslo

Telefon
(+47) 23 08 89 00

E-post
post@energinorge.no

Tilsluttet:

Innledning – en næring med bredt engasjement for bærekraft

Fornybarnæringen har vært en hjørnestein i utviklingen av det moderne Norge. Vannkraften og strømmettet har gitt oss et av verdens reneste, sikreste og mest verdiskapende energisystemer.

Energi Norge organiserer nærmere 300 norske bedrifter som produserer, transporterer og leverer ren, fornybar energi og vi representerer et mangfold av aktiviteter som støtter opp under bærekraftsmålene. Fornybarnæringen sysselsetter over 20.000 mennesker og er den mest produktive næringen i Norge etter olje og gass, målt i omsetning per sysselsatt. I 2018 hadde fellesskapet inntekter på 69 milliarder kroner gjennom skatteinntekter og eierandeler i selskapene.

Vår visjon er: Å gjøre Norge til verdens første fornybare og fullelektriske samfunn.

For Energi Norge er det viktig å jobbe for et organisert arbeidsliv og vil spille sammen med arbeidslivets parter for et bærekraftig velferdssamfunn.

Tekniske fagarbeidere, ingeniører og realister er etterspurte, og dette er fagområder med lav kvinneandel. Energi Norge jobber for å få flere jenter til å søke teknologiutdanning, samt å rekruttere og beholde dyktige kvinner i fornybarnæringen. Som et tiltak ble Kraftkvinnene etablert i mars 2019. Dette nettverket er for alle kvinner i fornybarnæringen og har allerede over 400 medlemmer i 145 virksomheter.

Samarbeid for å nå målene (Mål 17)

Energi Norge støtter regjeringens initiativ og håper at handlingsplanen vil motivere bredt og føre til viktige endringer. Planen bør vise hvordan samarbeid på tvers av nasjoner, bransjer, selskaper, organisasjoner og mennesker er viktig for å nå målene. Vi er særlig opptatt av at planen legger til rette for økt innsats for bærekraftig arbeid i næringslivet og oppfordrer regjeringen til å spille på lag med næringslivet for å skape motivasjon, utvikle rammevilkår, løsninger og produkter som tar oss rett vei. Forvaltningen må sikre samordning og effektivisering av virkemiddelapparatet slik at kompetansen og ressursene brukes effektivt.

Energi Norge mener at en nasjonal handlingsplan for bærekraft bør inneholde veiledning som kan gi motivasjon og forenkle innsatsen til næringer og selskaper, slik som for eksempel:

- Retningslinjer for hva som er bærekraftig utvikling
- Veileder for vesentlighetsanalyse, som gjør det enklere å identifisere og prioritere eget bidrag til å nå bærekraftmålene
- Forslag til konkrete mål og KPI'er for bærekraftmålene
- Veileder for bærekraftige anskaffelser for næringer og det offentlige

- Veileder for bærekraftsrapportering, som viser hvordan rapporteringen kan bidra til forbedring og målrettet innsats, samt gi bedre oversikt over status på de enkelte områdene.

Energi Norge oppfordrer også myndighetene til å utvikle en nasjonal statistikk for bærekraftmålene slik at alle kan følge med på utviklingen.

Fornybarnæringen bidrar til god utdanning og innovasjon (Mål 4)

Energi Norge jobber for å inspirere barn og unge til teknologiglede. Økt kunnskap om realfag og naturvitenskap er vesentlig for å sikre at våre naturressurser ivaretas av fremtidige generasjoner. Energi Norge mener at

- flere praktiske forsøk i skolen vil bidra til innovasjon og skaperglede
- tiltak som First Scandinavia, Forskerfabrikken, Vitensenter og ungt entreprenørskap bør få økt støtte til sine satsinger på realfagsinteresse blant unge

Teknologiske endringer treffer fornybarnæringen i stor grad, og næringen endrer seg raskt. God utdanning innen teknologiske fag er spesielt viktig for at Norge skal bli det meste innovative landet i verden med verdensledende vannkraftkompetanse. Energi Norge mener at

- anbefalingene fra Energi 21 og Digital 21 om økt antall studieplasser, skalerbare etterutdanningstilbud og tettere kopling mellom næringsliv og akademia bør følges opp.
- bevilgninger til EnergiX, FME og Pilot E må økes i samsvar med anbefalingene i Energi21, og at finansieringen av ingeniøruddanningen må styrkes.
- økt satsing på bransjeprogrammene er viktig for at alle skal ha den kompetanse de behøver for et arbeidsliv i stadig endring.

Fornybarnæringen produserer og distribuerer Ren energi for alle (Mål 7)

Om lag halvparten av energiforbruket i Norge kommer fra fornybare energibærere i henhold til Energiregnskapet, men elektrisitetsandelen var bare 41 % i 2018, se [Fornybarometeret 2020](#). Økt bruk av elektrisitet som erstatning for fossil energibruk vil redusere klimagassutslipp og gjøre samfunnet mer energieffektivt.

Tilgjengelig og tilgjengelig fornybar energi er selve grunnlaget for overgangen fra et fossilt til et fornybart samfunn. Vi erfarer at regjeringen anerkjenner fornybarnæringens avgjørende rolle i det grønne skifte og vi oppfordrer til at det blir lagt til rette for at næringen kan få en enda mer sentral plass i tiden som kommer.

Økt elektrifisering innebærer grønn omstilling og mulighet for grønn vekst. For å få denne grønne veksten må vi sikre utvikling av lønnsom kraftproduksjon.

Energi Norge mener at Regjeringen tydeligere må legge til rette for at

- 1. den fornybare elektrisiteten tas i bruk** og erstatter bruk av fossil energi. Andelen elektrisitet i transport, industri, på byggeplasser og i boliger og bygninger må opp. Høye ambisjoner, et kraftnett som gir mulighet for tilstrekkelig effektuttak, effektiv utveksling og smart styring er viktige virkemidler.
- 2. produksjonen av elektrisitet vil øke.** Prognoser tyder på at forbruket av elektrisitet vil øke betydelig, og for å møte behovet for mer kraft mener Energi Norge at
 - det må sikres rammebetingelser som gjør det mulig å foreta lønnsomme opprustings- og utvidelsesprosjekter av gamle vannkraftverk. Enerkipotensialet er stort og mye kan gjøres uten nye inngrep i naturen.
 - de regionale vannplanene og vilkårsrevisjoner blir gjennomført slik at miljøtilstanden i vassdragene blir bedret samtidig som kraftanleggene skal dekke samfunnets behov for produksjon og fleksibilitet
 - Norges betydelige vindressurser blir utnyttet på en god måte for samfunnet. Det må sikres fortsatt utvikling av vindkraftprosjekter gjennom bruk av eksisterende kunnskapsgrunnlag og beste praksis.
 - tilstrekkelig energi og effekt gjøres tilgjengelig der det trengs innen regional og lokal nettkapasitet og gjennom tilstrekkelig utvekslingskapasitet
 - energifleksibilitet og overskuddsvarme tas i bruk for bedre utnyttelse av nettinfrastruktur og tilrettelegging for elektrifisering.

Fornybarnæringen bidrar til bærekraftige byer og lokalsamfunn (Mål 11)

Elektrisk transport, fossilfrie anleggsplasser og utslippsfri oppvarming av bygg kutter utslipp, gir renere luft og mindre støy i byer og tettsteder. Fjernvarme utnytter spillvarmeressurser fra industri, næringsliv og avfallsforbrenning, mens fjernkjøling kjøler næringslokaler med f.eks sjøvann. Dette bidrar til energifleksibilitet og avlastar kraftnettet i perioder med høye effektuttak. Slik utnyttes energi og infrastruktur mer bærekraftig og behovet for arealinngrep og utbygginger kan reduseres. Bedre samspill i energisystemet bidrar til effektiv energiutnyttelse og frigir nettkapasitet for elektrifiseringen. Utnyttelse av energikvaliteter i en sirkulærøkonomi er i tråd med EUs nye strategi for sektorintegrasjon av energi. Energi Norge mener at

- handlingsplanen må vektlegge energifleksibilitet og sektorintegrasjon av energi for et mer bærekraftig energisystem.
- kommunale og regionale planprosesser bør inkludere energiløsninger og legge til rette for økt elektrifisering og framtidens fornybare energiløsninger.

Arbeidet for et bærekraftig lavutslippssamfunn gir også store muligheter for næringsutvikling, for eksempel ved grønn hydrogen. Ikke alt kan elektrifiseres, og det vil være behov for flere utslippsfrie energibærere og energilagere. Klimakur 2030 peker her på hydrogen. Norge har betydelig hydrogenkompetanse og koblet med maritim sektor kan dette gi betydelige verdiskapingsmuligheter, som vist i NHO-rapporten Grønne elektriske verdikjeder. Energi Norge mener at

- Regjeringen må satse på næringsutvikling av bærekraftige verdikjeder for produksjon og bruk av hydrogen i Norge.

Fornybarnæringen bidrar til å Stoppe klimaendringene (Mål 13)

Norge har fortsatt et stort forbruk av fossil energi som må fases ut for å stoppe klimaendringene. FN's klimapanel og Klimakur 2030 er tydelige på at elektrifisering er et sentralt virkemiddel for å redusere klimagassutslippene. Fornybarnæringen vil levere kraft til flere kunder og flere formål, og spille en nøkkelrolle for å nå Norges klimamål. Norge har forpliktet seg til å kutte klimagassutslipp med minst 50 prosent og opp mot 55 prosent innen 2030 sammenlignet med 1990-nivå og har gode forutsetninger å være nær et nullutslippssamfunn innen 2050. Dette forutsetter omfattende elektrifisering og økt produksjon av fornybar kraft

Vi vil også peke på at vannkraft reduserer fysisk klimarisiko. En fordel ved regulerte vassdrag er at magasinene kan brukes til å dempe flomtopper og dermed redusere flomskader. Ifølge en rapport fra Multiconsult er forsikringsutbetalinger til flomskader nær firedoblet bare siden 2010, og tallene ville vært betydelig høyere uten den regulerbare vannkraften. Rapporten viser at samfunnsverdien av flomdemping er betydelig. I en tid med villere, våtere og mer variabelt vær må ikke disse egenskapene reduseres. Energi Norge mener at

- handlingsplanen må styrke fornybarnæringens rolle i arbeidet for å stoppe klimaendringene
- kunnskapen om vannkraftreguleringenes bidrag til å redusere risiko for skadeflommer må styrkes og at denne samfunnsverdien må bli ivaretatt ved revisjon av konsesjonsvilkår

Fornybarnæringen vil styrke livet på land (Mål 15)

Produksjon og distribusjon av kraft påvirker økosystemer i vann og på land. Vannkraftnæringen har lang tradisjon for å fremskaffe og bruke kunnskap som reduserer virksomhetens miljøfotavtrykk. I 1969 ble Laboratorium for ferskvannøkologi og innlandsfiske (LFI) etablert ved universitetene i Oslo, Bergen og Trondheim etter en overenskomst mellom universitetene og Vassdragsregulantenenes Forening, det som i dag er Energi Norge. I dag samarbeider næringen tett med en rekke forsknings- og konsulentmiljøer og har vært aktive ved etablering og drift av

forskningssettene, som blant annet Cedren og HydroCen. Ny miljøkunnskapen er tatt i bruk av næringen og forvaltningen slik at vassdragsmiljøene blir bedre samtidig som produksjonen av klimavennlig strøm opprettholdes. Fornybarnæringen ønsker at denne utviklingen skal fortsette. Behovet for fornybar kraft er økende, og vindkraft er en viktig del av løsningen. Fornybarnæringen gir innspill til Stortingsmelding om vindkraft på land (Meld. St. 28 (2019-2020)) og ønsker å fremskaffe og ta i bruk kunnskap for å redusere virksomhetens miljøfotavtrykk. Energi Norge mener at

- at handlingsplanene bør motivere til samarbeid mellom næring, forvaltning og akademia for å utvikle gode løsninger for begrenset miljøfotavtrykk fra fornybarnæringen

Avslutning

Energi Norge ønsker Regjeringen lykke til med den nasjonale handlingsplanen for bærekraftsmålene.

Fornybarnæringen bidrar til utviklingen av et mer bærekraftig Norge og vi tror at den nasjonale handlingsplanen kan skape engasjement og peke ut en vei videre for myndigheter, næringer, frivillige og enkeltpersoner. Vi oppfordrer regjeringen til å tydelig legge til rette for at

- **den fornybare elektrisiteten tas i bruk**
- **produksjonen av elektrisitet kan øke**
- **energi og effekt er tilgjengelig der det er behov**

For å lykkes med dette anbefaler Energi Norge at regjeringen

- øker innovasjonstakten ved å styrke bruken av etablerte institusjoner, slik som Forskningsrådet, Innovasjon Norge og Enova.
- legger til rette for samarbeid for tvers av bransjer og bruker rammevilkår og incentiver for å utvikle og teste innovative og bærekraftige løsninger

Vennlig hilsen
Energi Norge

Eivind Heløe
(Sign.)

Direktør Fornybar energi og miljø

Vegard Pettersen
(Sign.)

Næringspolitisk rådgiver